

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Dei immutabilitas ex fide & ratione est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

ab eo, & ab essentia differt eiusmodi infinitas per essentiam physicam, seu in genere entis à se physicè, atque optimè à nobis, & à Theologis reliquis per hoc à priori probatur, quod autem dicebatur tandem de infinitate creata, vel intensiva, & extensiva possibili, quæ totam in genere qualitatibus, vel quantitatibus est, esse infinitatem intra ea genera, & essentias probat; non autem per earum essentias, atque in genere, & essentia eorum, quæ sine eiusmodi infinitate, & physicè, & metaphysicè saluari, concipique valent: quod secus est in essentia siue physica, siue metaphysica Dei, utriusque modo accepta, reliquique prædicatis, & Attributis diuinis, vt ex dictis patet. Infinitas vero per essentiam metaphysicam Attributum verum Dei est: & quod etiam ex prædicato metaphysico entis à se probetur à priori. Dicit enim in genere entis termini omnimodam negationem, & illimitationem prædicato entis à se formaliter non expressam.

QVÆSTIO II.

De Immutabilitate Dei.

DE I infinitatem per physicam essentiam immutabilitas statim consequitur generatim (licet speciatim immutabilitatis partes, vt sic loquar, ex specialibus Attributis videantur suboriri: vt immutabilitas localis ex immanetate, in duracione, seu desitione, aut inceptione essendi, ex æternitate, & sic de aliis) quia ex eo, quod possibilia omnia, quæ imperfectiorem non afferunt essentia Dei physica ita completatur, vt nihil ea minus esse concipi queat, fit, vt nihil ei denuo possit accedere, quod vbi primum ex æternitate est, ipsi non adfit: quod ipsum est immutabilitas, seu impotentia vt mutetur, aut necessitas essendi per æternitatem eo etiam omni modo, quo existit primo.

CERTAMEN I.

Quæstionis, seu difficultatis explicatio: atque Vortij error.

IN Tribus modis res omnes creatas mutari experimur: quare, & rationales creaturas, quatenus cum cæteris irrationalibus conueniunt. Primo quoad esse (quæ quidem propria mutatio non est) vt cum esse incipit, quod antea non fuit, vel quod antea fuit, desinit esse. Secundo localiter: cum aliquid de loco in locum mutatur. Tertiò accidentaliter: vt cum in quantitate, aut substantiali magnitudine, vel qualitate mutatur. Atque in hoc tertio mutationis modo duplex alius rationalium creaturarum mutationis modus continetur pro duplici qualitatis genere, quæ in solis illis reperitur: nempe intellectus, seu scientiæ, & amoris, seu affectus voluntatis, vt si non sciat, quod antea ignorabat, vel putabat falsum, vel velit nunc, quod antea non volebat, vel volebat atque auerfabatur. His omnibus modis an Deus mutari queat inquiri potest: & primo modo quo ad esse, siue existentiam suam (quam impropiam mutationem diximus: quia subiectum, quod ex non esse ad esse, vel ex esse ad non esse transire nullum est) contabit ex Dei æternitate d. 5. immutabilem esse Deum. Secundo autem modo mutationis esse incapax ex eius immanetate parebit. De tertio autem modo specialiter est disputatio præfens, in qua de accidentibus non vitalibus, & irrationalibus vix vlla est adhuc apparens difficultas. Cum ex Dei simplicitate (de qua d. 1) nullum ex iis accidentibus physicè inesse, nec denuo aduenire clarebit. Quare de scientia, & amore, vel affectu voluntatis, in quibus aliqua saltem difficultatis vmbra esse potest: tota erit disputationis præfentis difficultas.

2. Vortius apud Becanum 1. p. cap. 7. n. 1. Deum mu-

tabilem esse quoad amorem, & affectus voluntatis: blasphemauit. Ita enim aiebat pag. 65. *Deum quodam in tempore re ipsa vult, quæ ante n. luit.* Et cap. 112. *Voluntas Dei est principium cuiusdam mutabilitatis in Deo: inferius. Non satis igitur circumspectè loquuntur, qui Deum vt essentiam, sic etiam voluntate prorsus immutabilem esse affirmant.* Nec dubito hæreticum hunc scientiam etiam mutabilem esse censuisse, in qua grauior proculdubio est difficultas satis obuia, quam cert. 2. expendemus, vbi accuratissimos, Catholicissimosque Recentiores ei succumbere, atque animum ad solutionem despondere videbimus, & ad tutissimum fidei de immutabilitate Dei asylum se recipere, quare Vortium, qui fidem minoris, quam leue quoduis difficultatis spectrum, semper facit in eo etiam errasse merito iudicamus: ni forte ipse ignorantia, vulgaris adhuc, atque à Deo peruia difficultas non occurrat: quidquid enim Vortius homo non errauit, infirmitas suæ debet, non iudicio.

3. In hunc eundem Vortij errorem Catholicis quidam Magister prolapsus visus nonnullis nuper fuit Toleti, dum consequentiæ ergo: Deum in tempore plura, imò & omnia decernere falsus est. Cum enim libera Dei decreta extrinseco effectu contitui, complerique doceret, qui quidem tempore, ac non ex æternitate adest, decretum ex æternitate Dei non adesse absolute, & adequate, sed absolute in tempore incipere, consequens omnino ipsi videbatur. Quæ de re apud Toletanum S. Inquisitionis tribunal delatus fuit, quasi Dei immutabilitatem negare. Eandem doctrinam circa desitionem diuinorum decretorum tenuisse videtur Gaspar Hurtado 1. p. tract. 3. d. dif. 5. ex eodem principio de constitutione diuinorum decretorum per aliquid extrinsecum: Docet enim ibi decretum de existentia rei, quæ perijt v.g. Adami, eo transacto, atque è viuis sublato, cessare, neque adhuc persistere, quod æque Dei immutabilitati videtur officere.

4. Cæterum Catholicis hi Doctores nusquam Dei immutabilitatem physicam negare in animo habuerunt: cum id totum, quod Deo intrinsecum in decreto est, ex æternitate fuisse, ac per totam æternitatem fore expresse fateantur: solumque deficere extrinsecum creatum, quo intrinsecus Dei affectus in decretum completur: quod non est Deo intrinsecum aliquid, vel tempore aduenire, vel aliquando deesse, quod solum ei immutabilitatem aboleret. Nam extrinsecus aliquid in tempore Deo aduenire, quod postea ipsi extrinsecus deficiat certissimum, imò prorsus catholicum est, ex mysterio Incarnationis, mundiue creatione, quæ Fide sunt certa. Nihilominus decreta diuina in tempore incipere, ac tempore tandem deesse absolute dissonè, & dicitur, & auditur. Cum enim velle, ac voluntate decernere denominationes vitales sint: proindeque intrinsecæ volenti ac decernenti, vt pote immanentes, Dei mutabilitatem sonant: cum fatendum absolute sit antecedenti ad tempus; in quo effectus signi, æternitate Deum non decreuisse, aut voluisse, quod in tempore absolute voluit, atque transacto effectu non velle per æternitatem succedentem, quod aliquando voluit: ac proinde à non volente aliquando, seu negatione volitionis ad volitionem, & è contra à volitione, & volente aliquando, ad eius negationem, & non volentem videtur absolute transire: quod mutationem intrinsecam sonat vt dixi, atque absolute cum Vortij blasphemiam. Id quod me ita ab ea deterret, vt ob id solum incommodum à constitutione decretorum Dei per extrinsecum creatum concingens deficere, etsi nullum aliud incommodum, vel fundamentum haberem.

CERTAMEN II.

Dei Immutabilitas, ex fide, & ratione est.

P Robatur. 1. ad Timot. 1. *Regi sæculorum immortalis.* & cap. 6. *Qui solus habet immortalitatem:* nomine autem immortalitatis, omnimoda Dei immutabilitas

68 Controu. I. de Dei Essentia, &c.

litas significatur, ut interpretes ibi Iacobi 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudo obumbratis.* Speciatim vero omnes mutationis modi à nobis numerati reiciuntur à Deo apertissimis scripturæ testimoniis tanquā ipsi impossibiles. Primus enim mutationis modus, licet improprius, in Deum cadere nequit, ex Psal. 101. *Initio tu Domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt Celi: ipsi peribunt: Tu autem permanes: & omnes sicut vestimentum veterascent, & sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: Tu autem idem ipse es.* Quod si vulgari fati sensu accipitur omnis, etiā mutatio à Deo excluditur. Vulgo enim de eo, quem aliquo accidenti colore, vel corporis figura, & habitudine moribulæ mutatum videmus, eundem ipsum esse negamus. Quo sensu Chrysol. duplicem illam Mariam ad Christi monumentum cum vnguentis aromaticis aduentantem, de eadem persona Mariæ Magdalene subtiliter interpretabatur, quæ tamen ob morum antiquorum, in potiores alios mutationem *una Maria, & altera Maria* diceretur. Et hispane de sic mutatis de mutatis quoad accidentia vel physica, vel moralia, dicimus: *No es el mismo este hombre.* Sed addit contra primum mutabilitatis modum Plaltes *Et anni tui non deficiunt.*

2. Hæc ipsa specialis Dei, quo ad esse, & existentiam suam immutabilitas expressa est vocibus strictè etiam acceptis testimoniorum, quæ ex Epistola ad Timot. nuper recitabamus, atque aliis, quæ pro Dei æternitate dabimus. Secundus modus mutationis localis eis locis Deo impossibilis asseritur, quibus immensitas diuina exprimitur. Hierem. 23. *Cælum & terram ego impleo.* Baruch. 3. *Excelsus, & immensus.* Tertio verò modo impossibilitas mutationis in Deo per accidentia præsertim scientiæ, aut affectus voluntatis, in quibus, ut dixi, tota est difficultas. Probat ex n. 23. *Non est Deus quasi homo, ut mentiat* (materialiter adhuc ex ignorantia) *neque ut filius hominis ut mutetur:* Voluntate scilicet, & affectu. Proverb. 19. *Multa cogitationes in corde viri: Voluntas autem Domini permanebit;* & tandem Malach. 3. *Ego Dominus, & non mutor.* Est autem ibi sermo de proposito, seu voluntatis diuinæ mutatione, aut mutabilitate, idcirco veritas hæc diuinæ immutabilitatis definita est, ex cap. firmiter de summa Trinit.

3. Pro eadem veritate clamant Patres Boetius notissimus illo suo carmine: *immutæque manens dat cuncta moveri.* August. 1. conf. cap. 6. *Rerum omnium instabilitatem stant causa: iterum omnium mutabilitatem, immutabiles manent origines, & omnium irrationabilium, & temporalium sempiterna viuunt rationes.* Prosper sententia 145. *Æterna, & incommutabilis est, voluntas eius, nec consilio alternante variatur: in qua simul est, quidquid in rebus creandis, vel ordinandis præcessit, aut sequitur.* Rursus Augustinus 1. Confel. cap. 4. Ita Deum aliquens rem totam, & vniuersum, & luculenter est complexus: *immutabilis mutans omnia, nunquam nouus, nunquam vetus, in nouans omnia, & in vetustatem deducens superbos, & ne sciunt: semper agens, semper quietus, colligens, & non egens, portans, & implens, & protegens, creans, & nutrens, & perficiens, quævis, cum nihil desit tibi: amas, nec astutus zelus, & securus: pœnitet te, & non doles: irascens, & tranquillus es: opera mutas, nec mutas consilium: recipis, quod inuenis, & nunquam auarus, & usuras exiguus. Super erogatur tibi, ut debeas, ut qui habet aliquid non tuum reddidit debita, nullis debens: donas debita, nihil perdens.*

4. A ratione verò facilis se dat probatio. Primo ex Dei simplicitate, quæ omnem ab eo compositionem intrinsecam tam substantialem, quam accidentalem (sine qua vera mutatio, & non de nomine solum, esse nequit) ab eo repellit. Secundò, ex Dei infinitate per essentiam, ex qua omnia attributa alia ipsi necessario, ubi primum est, adesse necessario inferuntur, ac proinde immutabilitas. Insuper, ut præfatione quæstionis docebam, cum infinitas hæc Dei attributalis per essentiam physicam in eo stet, ut nihil maius Deo esse possit: ac proinde omnium, quæ imperfectionem non dicunt formalis eminentialis, seu omnium possibilium ab imperfectionibus suppuratorum formalis continentia: quidquid accidere potest ab ipso necessario præhabetur eminentiori formalitate: ac proinde, quidquid aduenire illi cogitur, chimericum est.

Tertiò ex æternitate mutatio quoad esse, seu existentiam illi est impossibilis. Ex immensitate mutatio quoad locum: ex scientiæ infinitate metaphysica, cuiusque certitudine fit, ut nihil deuio fecit, nec falli possit: indeque etiam ut nunquam mutet consilium, nec decreta, quæ sapientissime, ac prudentissime semel habuit. Inde denique quod statim, atque ab æterno est decernat, velique omnia decernenda, atque volenda: cum ad omnia præconilianda, neque experientias, neque temporis inducias expectet, ut perfectissime cuncta percaleat.

5. Dices primò: Deum ex tempore creatorem esse, vereque proinde dici, aliæque nomina, & nomina temporarie subire, quæ ex æternitate non subit: in quibus præcipuum est incarnatum esse, atque humanitati vniri, adeoque intrinsecè vniri, atque humanitas, quæ eiusmodi vnione ad ipsum mutatur. Huius difficultatis solutionem desperasse videtur Augustinus 2. de ciuitate. cap. 1. Eam autem intuenit, deditque tandem 5. Trinit. cap. 15. & 16. respondens (quod verissimum est) nempe eas denominationes non ab intrinseca aliqua Dei forma, seu entitate ipsi physice inherente, atque in tempore accedente, sed ab extrinseca actione, & effectu creatis Deo tribui: quæ cum tempore adueniat, Deum ex tempore solum denominant, non ex æternitate: quod si Deus nobis de remedio prouideret, vel prouidens in tempore oportuno apud scripturas dicitur, non de intrinseca ipsi prouidentia, sed de eius effectu & remedio intelligendum est. Prout scilicet prouideret tantum valeat, ac succurrere. Ad illud de Incarnatione, & vnione intima Dei ad humanitatem diximus controuersi, de incarnat. Nunc satis sit scire intimam vnionem extremi ad aliud vnionem non inferre huius in illo inhaesionem, quæ ad intrinsecam eius mutationem requiritur, sed adhesionem solam satis esse.

QVÆSTIO III.

An Deus mutabilis sit, quoad actus liberos Scientiæ & voluntatis suæ, negative saltem?

DEUM in suis liberis etiam actibus scientiæ, & voluntatis immutabilem contrarie, id est ad scientiam, seu voluntatem contrariam suadent, & testimonia scripturæ, quæ vltimo loco quæst. proxima recitabamus (quæ de hac immutabilitate expresse loquuntur) & rationes, quas subiunximus: aut immutabilitatem negatiuam, vel per cessationem actus, quem ab æterno habuit, temporaneam, vel per temporaneum actus, quem ab æterno non habuit, aduentum, non ita clare ea omnia suadent. Idcirco, & quia speciales, grauissimæque difficultates negatiuam hanc Dei, quo ad eos actus, immutabilitatem impugnant, scorsim de ea dicere operæ pretium duxi, ut ea omnia, quibus, quo ad eam, vortit error, aut vlla Theologis aberrandi occasio relinqueretur, radicibus conuellerem: ne posthac alicui esse officiculo possent.

CERTAMEN I.

Quæ negatiuam Dei quo ad actus liberos Scientiæ, & voluntatis mutabilitatem, vel suadent, vel emolliunt recensentur, ac repelluntur.

1. **V**Orsius ut retuli. q. 2. cert. 1. n. 2. mutabilitatem negatiuam, quoad actus liberos voluntatis in Deo admittendam necessario effutit. Cum enim hi Deo non adiunt necessario, sed potuerint ipsi absolute non adesse